

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р **Даниела Петрова Дикова**
(ИФ на НМА "Проф. Панчо Владигеров),

на дисертационния труд на
Цветана Красиминова Гилова

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“
в професионално направление
8.3. „Музикално и танцово изкуство“
на тема

СПЕЦИФИКА НА КЛАВИРНИЯ СЪПРОВОД ПРИ РАБОТА С МЕДНИ ДУХОВИ ИНСТРУМЕНТИ

Дисертационният труд на Цветана Красиминова Гилова е разработен в съответствие с нормативните изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ и е обсъден и предложен за публична защита на редовно заседание на катедра „Музика“ – Факултет по изкуства на Югозападен Университет „Неофит Рилски“ на 07.09.2022 г.

Професионалното развитие на Цветана Гилова преминава под ръководството на всепризнати български клавирни педагози (проф. Атанас Куртев и проф. Боян Воденичаров). Носител е на награди от национални и международни конкурси. Клавирното ѝ обучение в Белгия включва магистърска степен по пиано и следдипломна специализация по пиано и камерна музика. Важни за музикално – изпълнителското развитие на Ц. Гилова са участията ѝ в майсторски класове и музикални фестивали. Творческият път на Ц. Гилова следва типичния за партниращ пианист (терминът е въведен в България в доктората ми – 2014г.). Тя участва като камерен изпълнител, акомпанятор и пианист със солови изяви на концертния подиум в Белгия и други европейски страни. Опитна е в хоровия и балетния акомпанимент. Работата с певци заема значителна част от акомпаняторския опит на Ц. Гилова. Чести са участията ѝ във вокални майсторски класове и концертни програми с певци. Но централно място в акомпаняторската практика на Ц. Гилова е работата ѝ с медни инструменти и обой в Кралската музикална консерватория – Брюксел.

Както е подчертано в **увода** на дисертационното изследване, **целите** му са акцентирани върху характерни особености на клавирното изпълнение при работата на пианиста в ансамбъл с медни духови инструменти. Анализите обхващат клавирната партия и партията на солиста – меден духач, като умело разграничават функциите им и очертават произлизащите от тях проблеми. Изчерпателен е анализа и на ансамбловите проблеми. Добре са обосновани съветите за успешно справяне с тях.

Амбициозно са дефинирани произтеклите от целите **основни задачи**:

- анализ на знаковия репертоар на медни духови инструменти
- дефиниране на специфичните проблеми в него при подготовка и концертното представяне
- класификация на репертоара по епоха, жанр, стил и ансамбови проблеми с оглед анализиране на клавирната партия
- конкретизация на решенията при често срещани интерпретационни проблеми
- детайлизиране особеностите на клавирната партия в контекста на ансамбловата формация
- дефиниране личностния елемент между изпълнителя на меден духов инструмент и работещия с него пианист с цел успешното разрешаване на изпълнителските проблеми в рамките на ансамбъла
- излагане на конкретните резултати след анализа и решаването на ансамбловите проблеми

Обектът на изследването на дисертационния труд е клавирната партия при ансамбово изпълнение с духов инструмент и познаване на репертоара и интерпретаторската практика на духача.

Предмет на изследването са специфичните особености на клавирното изпълнение при работата с изпълнители на медни духови инструменти - валдхорна, тромбон и туба.

Методите на изследването на дисертационния труд включват следните процесуални етапи: проучвателен, систематизиращ, класифициращ, анализиращ, аргументиращ и обобщаващ.

Първата глава изследва ролята на изпълнителя на клавирната партия в ансамбловото музициране. Ц. Гигова разглежда етимологията на термините клавирен акомпанимент и клавирен съпровод и стига до извода за тяхната синонимност. Направен е исторически преглед на ролята на клавирния акомпанятор, който: *„претърпява развитие в период от близо 700 години. Още с появата на практиката „басо континуо“ неговите качества на талантлив импровизатор, отличен*

инструменталист и ерудиран музикант, познаващ в дълбочина хармоничните и полифоничните особености на бароковото творчество, изграждат профила на професионалния акомпаниятор.” В епохата на Барока клавирният акомпанимент е с изцяло подчинена функция на солистичната изява, за да се превърне в 20 в. в „клавирна партия, чиято фактура и музикално-идейно съдържание значително надхвърлят същността на акомпанимента. А това променя и статуса на самия клавирен изпълнител.”

Прелом в професионалния статус на клавирния акомпаниятор е иницирането на магистърска програма по вокален акомпанимент през 1947 г. в Канада от легендарната Гуендолин Колдовски. Програмата се разпространява бързо из университетите на Северна Америка. Важен щрих е и въведения от Самюел Сандерс през 1980г. термин collaborative pianist (партниращ пианист), включващ акомпанияторска практика, клавирно изпълнение в камерен състав и педагогически функции. **„Дипломирането по специалността „партниращо пиано” се свързва с признаването на професионалната квалификация „клавирен съпровод” а също така и на статуса на клавирния акомпаниятор.”**

Споделям задоволството си от детайлото изследване на Ц. Гилова на същността на клавирния акомпанимент и направените изводи за функцията и значимостта на партниращия пианист! Авторката разглежда клавирната партия в ансамбловото музициране през гледната точка на проблематиката на интерпретационните проблеми и не намира за необходимо да разделя проблемите на акомпанияторски и проблеми на камерната музика, както беше характерно за българската педагогическа школа в недалечното ѝ минало: *„Независимо от степента на сложност и наситеност на клавира в малката романтична пиеса, инструменталния концерт или сонатата, задачата на пианиста-акомпаниятор е да преодолее съдържащите се в неговата партия инструментални проблеми и да реализира художествените идеи по начин, съобразен с комплекса от изисквания на ансамбловото музициране. А те пораждаат исконния стремеж на камерния изпълнител към единство на творческата мисъл и ефективност на работния процес.»*

Втората глава е посветена на спецификата на звукоизвличане при медните духови инструменти и тяхното историческо развитие. Авторката защитава претенцията детайлно да познава различни изпълнителски прийоми при медните духови. Впечатлява с прецизността си прегледа на музикалната литература на медни духови с клавир. *„Познаването на спецификата на медния духов инструмент, а така също на*

изпълнителския процес, апарата на духача и различните прийоми по време на свирене, подпомагат пианиста при решаването на проблемите, които възникват в съвместната работа. Така например, отчитайки дишането и особеностите, свързани с началото (атаката), воденето и оформянето края на звука при свирене на меден духов инструмент, акомпанияторът успява оптимално да адаптира своето изпълнение към това на духача, с което по-ефективно се постига ансамбловото единство.”

Третата глава разглежда инструменталната и художествена специфика на клавирното изпълнение в ансамбъл с меден духов инструмент при интерпретация на композиторско творчество. Дефинирани и коментирани са елементите на клавирния акомпанимент: пространствено-звуков динамичен баланс, метроритъм, артикулация, динамика, изпълнение на характерни ритмични фигури, педализация, фразировка и темпови отклонения свързани с нея, апликатура. Специално място за коментар и мнения е отделено на изпълнението на клавирни извлечения на оркестров акомпанимент на произведения за медни духови инструменти.

Четвърта глава запознава с музикално-изразните средства на 20в. и влиянието им в ансамбловата работа на акомпаниятора с медни духови инструменти.

Заключението предлага изводи за спецификата, изискванията и степента на подготовка на партниращия пианист в съвместната му работа с медни духови инструменти и: *„дава нови възможности за конкретното овладяване на различни музикално-изразни средства от опознатите в неговата солова клавирна практика»*

Утвърждавам посочените **приноси** на дисертационния труд, с изключение на приност 2, тъй като етимологично анализиране и утвърждаване тъждествеността между термините „клавирен акомпанимент” и „клавирен съпровод” е направено в дисертационното ми изследване (2014г.)

Препоръчвам заменянето на термина „колаборативен пианист” с „партниращ пианист” в цялото изследване.

Дисертационният труд се състои от увод, четири глави, изводи и заключение и ползвана литература. Общият обем е 224 страници, от тях 218 основен текст. Той Включва 95 нотни примера и 3 таблици. Ползваната литература е от 75 източника: 9 на български език, 9 на руски език, 50 на латиница, 7 онлайн източника.

Авторефератът е съставен от 45 страници, конструиран е по установения образец и точно и ясно резюмира дисертационния текст.

Посочени са три **публикации** по темата:

- **Гигова, Цв.** Метроритъм и композиционно-интерпретаторски профил в първа част от „Сонатина за тромбон и пиано” от Жак Кастеред в: Научни трудове на СУБ - Пловдив, серия В. Обществени и хуманитарни науки. том. XX, Пловдив, 2020, сс.129 – 130
- **Гигова, Цв.** Музикално - поетичният свят на Фолкер Давид Кирхнер в „Ламенто” за валдхорна и пиано в: „Докторантски четения 2020”. НМА Проф. П. Владигеров. София, 2020 . с.с.149 – 157
- **Гигова, Цв.** Кратък исторически обзор на клавирния акомпанимент като изпълнителска практика. в: Сборник Научни трудове от ХХІХ МНК за млади учени. Благоевград - София, 2020 с.с.426 – 432

Удостоверявам, че дисертационният труд е актуален, авторски оригинален и приносен и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ).

Предлагам на уважаемото научно жури да **бъде присъдена на ЦВЕТАНА КРАСИМИРОВА ГИГОВА** за дисертационния ѝ труд на тема **„СПЕЦИФИКА НА КЛАВИРНИЯ СЪПРОВОД ПРИ РАБОТА С МЕДНИ ДУХОВИ ИНСТРУМЕНТИ”** образователна и научна степен **„ДОКТОР“** в професионално направление 8.3 **„Музикално и танцово изкуство“**.

18 октомври 2022 г.

Проф. д-р Даниела ДИКОВА

Review of a doctoral dissertation

By Professor Doctor **Daniela Petrova Dikova**

Instrumental department of the National Academy of Music “Prof. Pantcho
Vladiguero, Sofia

On a dissertation

by the independent doctoral candidate

Tzvetana Krasimirova Gigova

**“SPECIFIC FEATURES OF PIANO ACCOMPANIMENT WHEN WORKING
WITH BRASS INSTRUMENTS”**

**for awarding the educational and scientific degree "Doctor"
in the Scientific area 8. Professional department of Arts 8.3. Music and
Dance Arts, doctoral programme “Theory and Practice of the
performing arts”.**

The dissertation of the doctoral candidate Tzvetana Gigova is in compliance with all directives for awarding the educational and scientific degree “doctor” and was discussed to be officially presented at a meeting of the musical department committee at the SWU “Neofit Rilski” Faculty of Arts in Blagoevgrad on September 9, 2022.

Gigova’s professional development went under the guidance of renowned Bulgarian professors such as Professor Atanas Kurtev and Professor Boyan Vodenitcharov. She is a laureate of numerous prizes from national and international competitions and her musical education comprises a master degree in piano and a postgraduate specialisation in chamber music. Gigova’s participations in various master classes and festivals are a crucial part of her

artistic evolution. The doctoral candidate's career as a collaborative pianist (the term was used in my dissertation from 2014) evolves as it follows: she participates as a chamber music performer and an accompanying pianist on the concert stage in Belgium and abroad. Gigova has a considerable experience as a ballet repetitor and a choir accompanist. Working with singers is another facet of her rich background as a collaborative pianist, but undeniably, the main part of her actual work is related to the position of accompanying pianist for the instrumental brass class at the Royal Conservatory of Music in Brussels.

As highlighted in the dissertational Introduction, **the scope** of the research is conducted to reveal a piano performance's specific problematic when working in ensemble with brass instruments. The analytical part consists of the piano score and the one of the soloist and they are both thoroughly examined together with their distinguished features and inherent specificities. The analysis of the ensemble problematic is exhaustive and all recommendations for handling them are well resumed. The main tasks are clearly stated:

- exploring the main repertoire for brass instrument and piano
- defining the characteristic problematic in it when preparing and presenting it on stage
  - classifying the repertoire per époque, genre, style and ensemble features aiming to analyse the piano part
  - specifying the solutions of most commonly faced interpreting problems
  - reviewing in details the piano score's features from the ensemble formation
  - analysing the personal approach when working with a soloist in search of the best ensemble relationship.
  - exposing the concrete results of the analysis and the solutions of the ensemble problematic moments.

The **subject** of the dissertation is the piano part in ensemble with a brass instrument. It treats the specific problematic of the piano interpretation when working in ensemble with a brass instrument player – horn, trombone, tuba.

The analysing part consists of several methodological stages such as: researching, classifying, analysing, argumentative, exploring and resuming.

The **first chapter** examines the performer's role of the pianist within the ensemble. Gigova describes the etymology of terms as “piano accompaniment” and “collaborative piano” and draws the conclusion about their synonymity. A historical review of the piano accompanist's role is made to confirm its' long dated existence and status transformation with time.

An important turnaround of the professional status of the accompanist is marked by the initializing the Master degree education for vocal coaches in 1947 by the legendary Gwendolin Koldovski (Canada). Another crucial episode in the piano accompanists' career evolution is the introduction by Samuel Sanders of the new term “collaborative pianist”, including not only the accompanying but also all chamber music and pedagogical activities of the professional pianist.

“Graduating in “collaborative piano” brings the recognition of the professional qualification “collaborative piano” together with the pianist's status.”

I certainly share my contentment with the detailed research of Tzvetana Gigova about the piano accompaniment essence and the conclusions drawn on the collaborative pianist's significance! The doctoral candidate explores the ensemble work with brass instruments through the prism of general interpretation problems without categorizing them as intrinsic to only chamber music or piano accompaniment performance as they used to be distinguished in the Bulgarian pedagogical school from recent times.

The **second chapter** is dedicated to the historical evolution of brass instruments and to their specific acoustic principles. Gigova demonstrates an impressive knowledge of the performing qualities and means of musical

expression with the instruments in question, based on more or less traditional repertoire for brass and piano. Taking into consideration an ensemble of performing elements, notably the breathing process with brass playing, is of major importance for the coherence of the duo brass instrument – piano.

The **third chapter** describes the instrumental and artistic problematic of piano interpretation by approaching pieces of Bulgarian and foreign composers. A variety of elements from the art of accompaniment are meticulously commented: the acoustic and dynamic balance, the articulation, the metro-rhythmical characteristics as well as pedalling, phrasing, fingering and dynamics. Orchestra reductions for piano accompaniment of numerous concertos for brass instruments are also in the spotlight.

The **fourth chapter** treats the contemporary means of musical expression in the XXth century and their reflection on the collaborative pianist's work with brass instruments.

The **conclusion** comprises statements about the problematic, the requirements and the degree of the accompanist's preparation when working in ensemble with brass instruments and “*traces new opportunities of mastering a large and unusual range of expressive means for the accompanying pianist*”.

I recognise the contributing aspects of Gigova's dissertation behalve the second statement, as the etymological identity of both the terms “piano accompaniment “ and “collaborative piano” was defended in my dissertational research from 2014.

I would also recommend the general use of the term “collaborative pianist” to be replaced with the one of “partnering pianist” instead.

The dissertation consists of four chapters, an Introduction, a Conclusion and a Reference list as the main documentation body comprises 218 pages, 95 musical examples and 3 graphic tables. The list of references contains 75 references: 9 in Bulgarian, 9 in Russian, 50 in English and 9 website links.

The **abstract** consists of 45 pages and resumes clearly the main dissertational text.

There are three publications on the subject as follows:

- **Gigova, Tz.** “Metro rythme and compositional interpretation profile in first movement of “Sonatine pour trombone et piano” by J. Casterede in: “Scientific publications by SBU - Plovdiv”, Session B. Public and humanitarian sciences, v.XX. Plovdiv, 2020, pp.129 -130
- **Gigova, Tz.** “The poetically musical world of V. D. Kirchner in “Lamento” for horn and piano” in: “Doctoral Readings 2020”, National Academy of Music “Prof. Pantcho Vladiguerov”. Sofia, 2020. pp. 149 – 157
- **Gigova, Tz.** “A short historical review of piano accompaniment as a performing practice” in: “Scientific Publications” from XXIX Forum for Young Scientists. Blagoevgrad - Sofia, 2020 pp. 426 – 432

I can firmly state, that the dissertation is topical, meets the requirements of the academic evolution committee law in Republic of Bulgaria and has a contributing to the performing practice field character.

I suggest to the honourable scientific jury that Tzvetana Gigova be awarded with the educational and scientific degree “doctor” for her dissertational research entitled “ Specific features of piano accompaniment when working with brass instruments” in the professional department 8.3. “Music and Dance Arts”.

October 18,2022

Professor Art.D. Daniela Dikova